

Коробова І. В. Організація запитувальної діяльності учителя фізики як методична проблема [Текст]/ І. В. Коробова // Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій та технологічній галузях : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Бердянськ, 14-16 вересня 2011 р.) / М-во освіти і науки, молоді та спорту, Берд. Держ. пед. ун-т. – Бердянськ : БДПУ, 2011. - С. 60-62.

УДК: 372.853

Коробова І.В.,
кандидат педагогічних наук,
доцент (Херсонський державний
університет)

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАПИТУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА

Будь-яка робота виконується за допомогою знаряддя праці. А що є «інструментом», «знаряддям праці» вчителя? Відповідь проста – це *слово*. З позицій суб`єктно-гуманістичної парадигми (в якій головними функціями учителя є не традиційна інформативна, а функції, що забезпечують організацію пізнавальної діяльності учнів, їх розумовий розвиток та полегшення процесу спілкування між учителем та учнями, між учнем та комп'ютером, між двома або декількома учнями як суб`єктами навчально-виховного процесу тощо) інструментом праці вчителя є *запитання*. Саме грамотно та своєчасно сформульоване вчителем запитання спонукає учня до роздумів, спрямовує його думку у потрібне русло. З огляду на це, запитання вчителя є не тільки і не стільки комунікативним засобом, але, насамперед, засобом керування мисленням учня, засобом організації його навчально-пізнавальної діяльності. На етапах актуалізації опорних знань, закріплення вивченого матеріалу, систематизації та узагальнення, контролю та корекції знань також не обійтися без запитань вчителя. Причому, для максимальної ефективності такої роботи доцільно використовувати не окремі розрізнені запитання, а ретельно продуману *систему запитань* (ланцюжок запитань, пов'язаних між собою), яка заздалегідь розробляється вчителем у процесі діяльності з *питаньпокладання*. Уміння використовувати запитання у процесі методичного забезпечення пізнавальної діяльності учнів приходить з досвідом, але у молодих учителів ця проблема викликає значні утруднення. З огляду

на це, навчання майбутнього учителя фізики питаннепокладанню повинно бути невід'ємною складовою його методичної підготовки на тактичному рівні, а *уміння запитувати* може, на наш погляд, слугувати одним із критеріїв виявлення його методичної компетентності.

Метою нашого дослідження є обґрунтування введення спецкурсу «Основи запитувальної діяльності учителя фізики» у процес професійно-педагогічної підготовки майбутнього учителя, що сприятиме формуванню його методичної компетентності.

Дослідники констатують, що діяльність з питаннепокладання супроводжує весь процес навчання і є пізнавальним, комунікативним та дидактичним засобом його реалізації. Це дає підстави стверджувати про важливість продовження дослідження системного питаннепокладання на конкретно-методичному рівні, зокрема, розглядати цей процес як один із шляхів формування методичної компетентності майбутніх учителів фізики. Така наша думка пов'язана з тим, що більшість функцій запитання, що їх виділяють дослідники, аналогічні з тими функціями учителя, які він реалізує безпосередньо на уроці.

Серед різноманіття функцій запитання доцільно, на нашу думку, виділити такі, що безпосередньо впливають на навчання конкретного предмета (зокрема, фізики) і визначають якість методичної діяльності учителя: *керувальна (організаційна); пізнавальна; розвивальна; контрольньо-діагностична; пошукова (проблемна); комунікативна.*

Запитувальна діяльність учителя ґрунтується на здатності до системного питаннепокладання. Як зазначає З.К.Меретукова, слід розрізняти поняття «постановка запитання» та «питаннепокладання». Постанова запитання може бути автономною, одиничною, позасистемною. А питаннепокладання – це процес структурування і пред'явлення учням поліфункціональної, логічно і дидактично послідовної системи взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих загальних (вихідних), проблемних і конвергентних (інформаційних) запитань, які відбивають логіку дидактичного діалогу, спрямовані на керування пошуковою творчою діяльністю учнів у ході евристичної бесіди і на їх включення до актуалізації раніше засвоєних знань і умінь.

Науковцями обґрунтовано необхідність розробки технології складання та пред'явлення *системи дидактичних запитань*. Виходячи з цього та констатуючи велике значення запитання як інструменту методичної діяльності, вважаємо за доцільне організувати навчання майбутнього учителя фізики основам запитування (наприклад, за рахунок введення спецкурсу «Основи запитувальної діяльності учителя фізики»). Зазначений курс має містити теоретичне обґрунтування, наукові основи та практичні рекомендації щодо алгоритмізації запитувальної діяльності учителя фізики.

Висновки. Знання та врахування вимог до запитання, знання його функцій учителем сприятиме підвищенню якості навчально-виховного процесу. Рівень сформованості «уміння запитувати» може слугувати показником методичної компетентності учителя фізики. Організація запитувальної діяльності майбутнього учителя фізики сприятиме формуванню його методичної компетентності, що позитивно вплине на подальшу педагогічну працю. Подальше дослідження полягатиме у розробці програми зазначеного спецкурсу та його апробації у процесі методичної підготовки майбутнього учителя фізики.

Заявка

Прізвище, ім'я та по-батькові автора	Тема доповіді	Місце роботи (навч. заклад, факультет, кафедра, посада)	Д о м
Коробова Ірина Володимирівна	1. Організація запитувальної діяльності учителя фізики як методична проблема (ТЕЗИ) 2. «Уміння запитувати» як показник методичної компетентності майбутнього учителя фізики (СТАТТЯ)	Херсонський державний університет, факультет фізики, математики та інформатики, кафедра фізики, доцент, канд. пед. наук	73039 м. Херсон-39, а/с № 347 Моб. 050-946-58-69; Роб. 0552-32-67-69 i_korobova@i.ua